

Miljø- og fødevarerudvalget

15-06-2016
Dok. 158403/cj

Forbrugerrådet Tænk Kemi

Foretræde Miljø- og Fødevareudvalget 15-6-2016

Anja Philips tale til mødet i dag kl 14.15

Tak for at vi har måttet komme forbi i dag!

Det er en vigtig dag - for vidste I – at netop i disse timer bliver der født omkring 66 drengbørn her i Danmark. 6 af de drenge som spændte familier får i deres arme for første gang bliver født med testikler, der ikke er helt i orden. Så vores små nye danskere kan ikke kun se frem til at få en dårlig sæd kvalitet – men også en større risiko for ikke selv at kunne få børn - og senere hen få testikelkræft. Faktisk har 20 % af vores danske mænd mellem 18 og 20 år en sæd kvalitet under WHO's normalværdi. Og danske piger går heller ikke ram forbi - de går et helt år tidligere i puberteten end for bare 15 år siden.

Hvordan kan det være vi havner der? Et sted hvor masser af unge par har problemer med at blive gravide og skal have hjælp til at få børn med alt hvad det indebærer af psykiske, fysiske og økonomiske udfordringer for dem selv og samfundet?

Ja, forskere fra hele verden har forsøgt at finde svar på dét spørgsmål; derfor har de prøvet at udsætte dyr for de samme stoffer som vi alle sammen går rundt med i blodet – stoffer der er i helt almindelige produkter i vores hverdag. Og hvad tror I de har set? Ja, nøjagtig de samme effekter på dyrenes forplantningsevne som vi altså ser hos mennesker.

De har også fundet ud af at ikke nok med at et enkelt stof kan have effekt i små doser – de påvirker også hinanden så 1+1 bliver til 5 – det er dét vi kalder for cocktaileffekten.

Den nyeste forskning viser, at den måde vi regulerer kemikalier på i dag med al sandsynlighed er helt utilstrækkelig – den tager nemlig ikke højde for cocktaileffekten og tillader altså brug af stoffer, vi har under mistanke. Det er Miljøstyrelsen, førende forskere og fx FN og WHO, enige med os i.

Derfor har EU, nationale myndigheder og forskergrupper udarbejdet nogle lister med de stoffer, vi mistænker for at være hormonforstyrrende, kræftfremkaldende, allergifremkaldende eller miljøbelastende. Det er stoffer der er fuldt lovlige efter den nuværende EU-lovgivning – men som forskerne har påvist kan have de her negative effekter – og det er ikke kun på vores fertilitet og helbred, men også på sundhedsudgifterne: 1.117 milliarder kr. - det er den pris førende forskere siger, at hormonforstyrrende stoffer koster sundhedssektoren i EU hvert år!

Det er dyrt, og danskerne er bekymrede: 70% af befolkningen siger ifølge Dansk Erhverv, at de er bekymrede for de her ting, og vores undersøgelser har vist, at 2 ud af 3 har lidt et slet ikke tilstrækkelig viden om problematiske kemi i produkter.

Forbrugerrådet
Tænk

Og så er der de 5% af os der har allergi og som gerne vil undgå produkter, der trigger den...

Så danskerne vil altså gerne ku træffe et valg i forhold til deres sundhed - og mange også for miljøets skyld. Men kender I det? Man står der med varedeklaration i hånden – og den er helt umulig at gennemskue m alle de her mærkelige betegnelser & forkortelser, der står m små bogstaver?

Den manglende information og viden var baggrunden for at Forbrugerrådet Tænk Kemi kom til verden for 1½ år siden. Opgaven var at hjælpe forbrugerne til let at ku træffe et oplyst valg og undgå uønskede kemikalier i deres hverdag. Forbrugerrådet Tænk Kemi skulle teste og informere og rådgive alle befolkningsgrupper – og gøre noget ekstra for vores børn og gravide.

Og det har vi gjort: Hver eneste dag får vi positive tilbagemeldinger fordi danskerne er lykkelige for den uvildige viden de kan få og har fået lettere ved at vælge. Hjemmesiden har efter et års tid næsten 700.000 unikke brugere, der går efter de gode råd og mere end 40 test af alt fra tyggegummi over solcreme og renseservietter.. Næsten 1/5 del af den danske befolkning kender Forbrugerrådet Tænk Kemi, og ved at de kan få uvildig og uafhængig information hos os. Vi er nemlig ikke i lommen på hverken producenter, brancheforeninger eller politiske partier!

For ½ år siden kom appen Kemiluppen, hvor danskerne hurtigt kan scanne strekkoden på kosmetik og personlig plejeprodukter og få let aflæselig information om indhold af fx parfume, allergener eller stoffer under mistanke for at være hormonforstyrrende. Stoffer der står på de officielle lister, jeg nævnte før.

App'en er blevet så populær, at den i en uge i marts lå nr 1 over de mest downloadede apps i App Store! Med den i hånden kan man endelig selv vælge om, man fx gerne fortsat vil bruge præcis dén shampoo, fordi den fungerer bedst for én - også selvom der er miljøbelastende stoffer i den - eller om man vil undlade næste gang at købe den hudcreme som har stoffer i sig mistænkt for at være hormonforstyrrende til sig selv til sit barn.

Kemiluppen er på 6 mdr. lagt ned på mere end 100.000 mobiltelefoner – og har scannet 1,8 mio. gange. Og i går blev den nomineret til Nordisk Råds Miljøpris 2016. Det kan vi da som danskere være meget stolte af! (Lad os se hvad der sker når prisen uddeles i København d 1. november).

En sidegevinst ved arbejdet med Kemiluppen er, at vi fandt ud af at 70% af alle de produkter, der ikke indeholder uønsket kemi – ja, de er dansk producerede. Danske virksomheder er nemlig helt klar over, hvad forbrugerne vil have.

5 danske producenter af kosmetik og personlig plejeprodukter har ligefrem meldt sig ud af SPT – kosmetik brancheforeningen, som I havde på besøg i forrige uge. De har nu startet deres egen forening i DI's regi, fordi de ikke følte sig tilstrækkeligt repræsenteret af SPT. De vil gerne profilere og profitere på den grønne, danske profil og udnytte deres fortrin overfor konkurrenterne til at fremme eksporten – fx til Kina. Og de vil gerne gå videre end lovgivningen tilsiger i dag.

Vi har selvfølgelig lyttet til den kritik der har været bl.a. fra SPT og DE og rettet kommunikationen til, når den er berettiget. I Kemiluppen er det nu endnu mere tydeligt at der er tale om lovlige stoffer, og vi har givet mulighed for længere høringssvar-tider til producenter og forhandlere, når de - som altid - på forhånd får tilsendt vores testresultater.

Der har også været kritik af, at vi bruger trafiklys-farver – rød, gul og grøn. Det har vi gjort, fordi det er de tre farver, vi normalt bruger, når vi offentliggør testresultater. Rød-gul-grøn-

symbolikken er også kendt fra andre sektorer, fx når banker skal fortælle forbrugere om investeringsprodukter. Og de bliver brugt i de nationale mål i sundhedsvæsenet som netop er udkommet.

Vi lytter selvfølgelig til kritikken og vi vil gerne se, om vi kan finde et alternativ... Det kunne fx være smileys, som vi kender fra Fødevarerkontrollen. Det afgørende er, at der bliver brugt et entydigt symbol, der er let at forstå og afkode for forbrugerne.

Ja, der er kritiske røster, men altså også rigtig mange forbrugere og virksomheder, som er endog meget positive overfor det arbejde, vi laver.

Som nævnt er Kemiluppen meget populær, så vi overvejer at udvide den, så man selv kan vælge, hvilke typer ingredienser man personligt vil undgå – og også at kunne give forbrugervenlige information på de andre områder der bliver efterspurgt – fx fødevarer og rengøringsmidler.

Men det kommer selvfølgelig an på, om I fortsat vil sikre den efterspurgte og uvildige info, test og rådgivning til danskerne kommer på finansloven 2017 og frem.

Hidtil har bevillingen svaret til ca. 5,5 mio. om året; den udløber ved årsskiftet... og der er ikke rigtig andre der kan udfylde pladsen.

Vi vil gerne påtage os den vigtige informationsopgave fortsat og gøre det muligt for danskerne at træffe trygge & oplyste valg - til gavn for hver og én af os her – vores familier & medmennesker derude – og alle de små drenge og piger der – forhåbentlig – kan få lov til at komme til verden i de kommende år.